

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 80-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 520-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған
5-сыныбы үшін «Айналадағы әлем» пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған 5-сыныбы үшін «Айналадағы әлем» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. «Айналадағы әлем» пәнін оқу мақсаты – білім алушыларға табиғат туралы қарапайым түсінікті меңгерту, олардың табиғат пен қоғамның өзара байланысы, табиғаттағы заңдылықтардың біртұтастығы туралы білім, ұғым, түсініктерін жинақтау және жүйелеу, алған білімді күнделікті өмірде қолдана білулерін дамыту.

3. «Айналадағы әлем» пәні бойынша келесі міндеттерді шешуге бағытталған:

- 1) жалпы және сөйлеу тілі дамуындағы кемшіліктерді түзету;
- 2) танымдық әрекеттерді дамыту;
- 3) қоршаған әлем туралы түсініктерді кеңейту және байыту;
- 4) негізгі оқу пәндерін оқу барысында қажетті қарапайым түсініктер мен ұғымдарды қалыптастыру;
- 5) көру, салыстыру, жинақтау, нақтылау, қарапайым тұжырымдама жасау, қарапайым себеп-салдарлық байланысты табу қабілетін дамыту;
- 6) білім алушылардың сөздік қорын байыту;
- 7) әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру;
- 8) өз халқының, әртүрлі халықтардың мәдениеті мен салт-дәстүріне, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарға деген сыйласымдылық сезімін қалыптастыру;

9) өмірлік іс-әрекеттердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін жаратылыстану ғылыми білімді күнделікті өмірде қолдану, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық және қоршаған ортаны қорғау дағдыларын дамыту;

10) қоршаған ортаға, қоғамның табиғи және мәдени құндылықтарына жағымды қатынасты қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Бағдарлама келесі ойлау және қатынас дағдылары мен икемділіктердің негізін қалыптастыруға бағытталған:

- 1) өлі және тірі табиғат құбылыстарын бақылау және зерделеу;
- 2) бақылау және тәжірибе жұмысы барысында алынған мәліметтерді ауызша сипаттау;
- 3) себеп-салдардық байланысты табу;
- 4) өсімдіктер, жануарлар (жәндіктер, құстар) және адам өміріндегі өзгерістерді бақылау процесінде алынған білімді жинақтау;
- 5) бақылау және зерделеу нәтижелерін әңгіме түрінде ұсыну.

5. «Айналадағы әлем» пәні бойынша оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдерінің жүзеге асырылуы жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған арнайы педагогикалық принциптерге негізделген.

6. Білім алушыларды оқытудағы түзете дамыту принципі білім алушының даму кемшілігі табиғатының ерекшелігіне сәйкес ағзаның сақталған атқарымдары мен жүйесін тірек ете отырып құруды білдіреді.

7. Берілген курстың маңызды түзету мақсаты – қоршаған болмыстың заттары мен құбылыстарымен танысу негізінде ауызша сөйлеу тілін, танымдық әрекетін дамыту. Коммуникативті құрал ретінде сөйлеу тілін дамыту - ересектермен, құрдастармен сөйлесе алуды қалыптастыру болып табылады. Сөйлеу тілінің лексикалық, синтаксистік жақтары, ауызша байланыстырып сөйлеу тілін дамытылады.

8. Түзете дамыту бағыттылығы оқу әрекетін арнайы әдіс-тәсілдермен қамтамасыз етеді:

- 1) оқыту процесін баяулату;
- 2) оқылатын материалды көп рет қайталау және оны әр түрлі жағдайларда жаңғырту үшін жағдай тудыру;
- 3) білім алушылардың жеке мүмкіндіктері мен жас ерекшеліктерін есепке ала отырып сараланған тапсырмаларды әзірлеу;
- 4) өзінің пікірін айтуға және дәлелдеуді дамытуға арналған уәждік жағдайларды тудыру;
- 5) білім алушылармен қолжетімді зерттеу жұмыстарды өткізуге негізделген белсенді оқыту түрін ұйымдастыру.

9. Педагогикалық міндеттер сабақтағы білім алушылардың әрекет түрлері дұрыс таңдалған жағдайда табысты шешіледі. Оқылатын құбылыстар мен заттарды тікелей бақылау (экскурсияда), білім алушының заттық-тәжірибелік, ақыл-ой және сөйлеу тілдік әрекеттері, сондай-ақ ойын әрекеттері (дидактикалық, жағдаяттық-рөлдік, үстел үстілік ойындар, ереже бойынша ойындар) жетекші әрекеттер болады.

10. Саралау және жекелеу тәсілдеме қағидасы. Ұжымдық оқу процесі жағдайындағы білім алуда ерекше қажеттіліктері бар білім алушыларға қатысты сараланған тәсілдеме бұзылыстары бір санаттағы оқушылардың вариативтік типологиялық ерекшеліктерінің барлығына шартты болады. Білім алушыларды топтарға бөлу шартты және қозғалмалы түрде болады. Жекешелеу тәсілі саралау тәсілінің нақтыламасы болып табылады.

11. Арнайы педагогикалық басшылықтың қажеттілік принципі. Педагог жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушы дамуының жалпы заңдылығын, сыныптағы әрбір білім алушының танымдық мүмкіндігін, арнайы педагогикалық көмек тәсілдерін біле отырып, білім алушылардың оқу-танымдық әрекетін ұйымдастырып қана қоймай, сонымен бірге, бұл процессті басқара алады.

12. Білім алушылардың бақылау және тәжірибе әрекеттері процесінде жинаған білім, түсініктері сөйлеу тілінде (айтылымда, әңгімеде, сипаттамада) жалпыланады. Байланыстырылған сөйлеу тілін қалыптастыруға және мәдениетті қарым-қатынас дағдыларын тәрбиелеуге үлкен көңіл бөлінеді.

13. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (бұдан әрі -АКТ) дамыту және түзету міндеттерін шешу үшін қажетті оқыту жағдайларын «құрастыруға» көмектесе отырып, арнайы білім беру педагогы үшін қажетті құралдардың арсеналын кеңейтеді.

14. Сабақтарда АКТ-ны қолдануда ұсынылатын мақсаттар:

- 1) оқу процесін саралау;
- 2) тікелей бақылаудан жасырын және кез келген қажетті күрделі белгілік пішіндегі танымдық нысандарды үлгілеу;
- 3) білім алушының өзінің әрекетін шынайы және кешеуілдетілген уақыт тәртібінде талдау үшін көзбен көруге болатын қосымша динамикалық тірек құру; топтық оқыту жағдайындағы жекеленген өнімдік әрекеттену мүмкіндігімен қамтамасыз ету; жекеленген сапалы оқыту мүмкіндігін кеңейту.

15. «Айналадағы әлем» пәнін сапалы және тиімді оқыту процесін ұйымдастыру үшін кабинеттер санитарлық-гигиеналық нормаларды есепке ала отырып, қажетті құрал-жабдықтармен жарақтандырылады:

- 1) сынып бөлмесіндегі жиһаз жұмысты әр түрлі түрде (жеке, жұп немесе топ ішінде) және әр түрлі түрін ұйымдастыру үшін қозғалмалы болады;
- 2) білім алушылардың жұмыстарын және көрнекілік құралдарды қоюға арналған стенділерді, кітап сөрелерін орналастыратын орындарды қарастырылады;

3) зертханалық және тәжірибе жұмыстарын жүргізу үшін қажетті жаратылыстану және география кабинеттерінің жабдықтары;

4) Microsoft Office (майкрософт офис) пакеті орнатылған және интернетке қосылған компьютерлер; әр түрлі тақырыптардағы аудио және бейне материалдар жиынтығы;

5) тақырыптарға сәйкес анықтамалар, энциклопедиялар, плакаттар, үлгілер.

16. Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау ішкі бағалау құралдарымен жүзеге асады. Оқыту бағдарламасын меңгерудің нәтижелері сыныпта тікелей мұғалімнің қатысуымен оқыту процесі барысында бағаланады. Педагог бақылап бағалау әрекетін жүйелі түрде жүзеге асырады.

17. Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытудың нәтижелілігін бағалау ағымдық (әр сабақта), мерзімдік (тақырыптық) және қорытынды бақылау түрінде жүргізіледі.

18. Ағымдық бақылау білім алушыларды сабақ үстінде бақылау, өзіндік және тәжірибелік жұмыстарды талдау, қызметтің ұжымдық түрлерінің көмегімен орындалады. Әр сабақтағы бақылау оқыту үдерісінің сапасын қамтамасыз ету үшін педагогтардың қолданған оқыту әдістерінің мазмұнын түзету мақсатында жүргізіледі. Мұндай бақылау білім алушылардың қарым-қатынасында тәрбиелік және ынталандырушы сипатқа ие.

19. Мерзімдік бақылау бөлімнің бағдарламалық тақырыбы және тарауды меңгерген соң жүргізіледі. Белгілі тақырып шеңберіндегі оқу материалдарын меңгерудің нәтижесі білім алушылардың әр типологиялық тобында әртүрлі болады (В.В. Воронкова бойынша). 1-типологиялық топтағы білім алушылар білімін қолдану деңгейінде оқыту материалын меңгеруді көрсетеді. 2-типологиялық топтағы білім алушылар тақырыптың негізгі мазмұнын түсінгенін көрсетеді. 3-типологиялық топтағы білім алушылар тану деңгейінде материалды меңгереді және өз білімін өзекті етуде мұғалімнің көмегін қажет етеді. 4-типологиялық топтың білім алушылары олардың жетістігін бағалау жүргізілетін жеке бағдарлама шеңберінде жүзеге асырылады.

20. Қорытынды бақылау тоқсан мен жылдың соңында жүргізіледі. Педагог сыныптағы әр білім алушының жетістіктері еркін картаға тіркелген, оқу жылында бақыланған жетістігін және даму динамикасын талдайды.

21. Бағалау шаралары көмегімен алынған мәлімет білік пен дағдыны меңгеру барысында туындаған қиындықтарға уақытылы жауап беруге мүмкіндік береді. Педагог білім алушыларға жеке көмек беру тәсілдері және мазмұнын анықтайды.

22. Бағдарлама «Жаратылыстану», «География», «Тарих» пәндерін ары қарай оқуға бағытталған кіріктірілген курс болып табылады.

3-тарау. «Айналадағы әлем» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

23. «Айналадағы әлем» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

24. Бағдарламаның мазмұны оқыту бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтиже түрінде берілген оқу мақсаттарынан құралған бөлімшелерден тұрады.

25. Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім «Табиғаттағы мезгілдік өзгерістер. Жыл мезгілдері»;

2) 2-бөлім «Табиғат»;

3) 3-бөлім «Менің Отаным – Қазақстан»; «Сөйлеу тілдік дағдыларды қалыптастыру».

26. «Табиғаттағы мезгілдік өзгерістер. Жыл мезгілдері» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) күзгі жемістер – денсаулық көзі. Күзгі өзгерістер туралы мәліметтерді қорытындылау;

2) қысқы табиғаттағы өзгерістердің адамдар еңбегіне тигізетін әсері;

3) көктемнің әр түрлі кезеңдеріндегі табиғаттағы өзгерістер;

4) табиғаттағы жаздық байқалымдар туралы мәліметтерді қорытындылау.

27. «Табиғат» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) тірі табиғаттағы процесстер;

2) өлі табиғаттағы процесстер.

28. «Менің Отаным – Қазақстан» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) Қазақстанның өнеркәсібі;

2) Қазақстандағы ауыл шаруашылық.

29. «Сөйлеу тілдік дағдыларды қалыптастыру» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) сөздік қорды кеңейту;

2) байланыстырылған сөйлеу тілін дамыту.

30. 5-сыныпқа арналған «Айналадағы әлем» оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) табиғаттағы мезгілдік өзгерістер. Күннің табиғаттағы өзгерістерге (ауа, су температурасы, жылулық көлемі) тигізетін әсері туралы алған білімін жалпылау. Жыл мезгілінің ауысуына байланысты табиғаттағы өзгерістер. Жыл айларының атауларын бекіту. Жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі өсімдіктер. Жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі бақ, бақша, егістік, орман, дала, тау. Жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі жабайы және үй жануарлары. Жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі қаладағы және ауылдағы адамдардың еңбегі;

2) менің Отаным – Қазақстан. Қазақстан Республикасының өнеркәсібі. Республикадағы өнеркәсіптік ірі қалалар. Қазақстандағы пайдалы қазбалар – көмір, мұнай, газ, сондай-ақ осы жергілікті жердегі пайдалы қазбалар. Олардың адам өміріндегі маңызы. Қазақстандағы аса бір ірі кен орындары. Қазақстанның ауылшаруашылығы: мал шаруашылығы, өсімдік шаруашылығы. Бидай өсіру аймақтары. Нанның адам өміріндегі рөлі. Нанға ұқыптылықпен қарау. Суретшілер мен жазушылар шығармаларындағы Қазақстанның табиғаты;

3) табиғат. Су – барлық тіршіліктің өмір сүру шарты. Судың табиғаттағы рөлі. Суды өнімдерді өндіруде пайдалану. Судың ластану себептері. Су қоймаларының жанындағы тәртіп ережелері. Суды үнемдеу. Ауа – тыныс алу негізі. Ауаның өсімдіктер, жануарлар, адамдар өміріндегі рөлі. Ауаның ластану көздері – фабрикалар, зауыттар, көліктер. Лас және таза ауаның адамның денсаулығына, жануарлар мен өсімдіктердің жағдайына тигізетін әсері. Топырақ. Топырақтың өсімдіктер, жануарлар, адам үшін маңызы. Адамның топырақтың құнарлылығын сақтаудағы рөлі. Табиғатқа ұқыпты қарау, адамның оның алдындағы жауапкершілігі. Тірі табиғат. Өсімдіктер. Ағаштардың, бұталардың, шөптесін өсімдіктердің ортақ және айырмашылық белгілері. Өсімдіктің өмір сүру шарты – топырақ, су, ауа, жарық. Өсімдіктің сыртқы түрінен жеке талаптардың жетіспеушілігін анықтау. Мәдени өсімдіктер (бақ, бақша, егістік өсімдіктері). Сыртқы түрі, өсу шарты, өсу орны, адам күтіміне тәуелділігі. Жабайы өсетін өсімдіктер – сыртқы түрі, өсу орны мен ерекшеліктері. Өсімдіктердің тұқыммен және шыбықпен көбеюі. Топырақты тұқым себуге дайындау. Өсімдік дамуының шарты және кезеңдері (тұқым, өскін, жапырақтары бар сабақ, гүл, жеміс), өсімдіктерді күтудің негізгі және қосымша ережелері. Тірі табиғат. Жануарлар. Жануарлар әлемі өкілдерінің сан алуан түрлері – аңдар, құстар, балықтар, жәндіктер. Жануарлардың өсімдіктен айырмашылықтары. Жануарлардың өсімдіктерді пайдалануы. Жануарлардың, құстардың қозғалу, жауларынан қорғану үшін бейімделуі. Үй және жабайы жануарлар – сыртқы түрі, мекендеу орны бойынша ұқсастықтары және айырмашылықтары. Шөпқоректі жануарлар – қоян, тиін, сиыр, ешкі. Олардың қоректену тәсілдері. Ересек жануарлар мен олардың төлдерінің атаулары. Жыртқыш жануарлар – қасқыр, түлкі. Қылықтары, қоректену ерекшеліктері, төлдері. Қорек талғамайтын жануарлар – аю, кірпі, шошқа. Жыртқыш жануарлармен шөп қоректі жануарлардың қоректену тәсілі бойынша айырмашылықтары. Пайдалы және зиянды жануарлар (адам, жануарлар үшін зияны және пайдасы);

4) байланыстырып сөйлеуді дамыту: сөздік қорын кеңейту; бақылау және заттық-тәжірибелік іс-әрекеттің нәтижесінде сөйлем құрастыру; диалогпен сөйлеуді дамыту; сурет, сюжеттік суреттер бойынша қысқаша әңгімелерді құрастыру; білім алушылардың сөйлеу тілі грамматикалық құрылысын, сөйлеу мәнерлігін жетілдіру.

31. Бағдарламадағы оқу материалын тоқсандар бойынша бөлу үлгілік болып табылады, білім алушылардың оқу материалын меңгеруін есепке ала отырып мұғалімнің тоқсандар арасында ауыстыруға құқығы бар. Мұғалім тақырыптарды оқу бірізділігін жергілікті табиғи жағдайларға байланысты анықтайды. Әр сыныптағы оқу өткен материалдарды қайталаудан басталады. төртінші тоқсанның негізгі уақыты жыл бойы өткенді қайталауға және жеке білім алушылардың біліміндегі кемістіктерін түзетуге арналады.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Бағдарламада оқу мақсатын оңтайлы қолдану үшін кодтама берілген. Кодта бірінші сан сыныпты білдіреді, екінші және үшінші сан – тарау мен бөлім, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін білдіреді. Мысалы, 5.2.2.1 кодындағы «5» – сынып, «2.2» – бөлімше, «1» – оқу мақсатының реттік саны.

33. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

1) 1-бөлім «Табиғаттағы мезгілдік өзгерістер. Жыл мезгілдері»:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	5-сынып
1.1 Күзгі жемістер – денсаулық көзі. Күзгі өзгерістер туралы мәліметтерді қорыту	<p>5.1.1.1 күннің табиғаттағы (ауаның, судың температурасы, жылылық көлемі) өзгерістерге, жыл мезгілінің ауысуына әсері туралы алған білімді қорытындылау</p> <p>5.1.1.2 адамның тамақтануындағы көкөністер мен жемістердің маңызын ұғыну; негізгі дәрумендер, олардың адам денсаулығын нығайтудағы рөлі туралы түсініктердің болуы; тиімді тамақтану ережелерін білу</p> <p>5.1.1.3 өсімдіктердің, жануарлардың (жәндіктер, құстар), адамның күздегі өміріндегі өзгерістер туралы бақылау барысында алған білімді қорытындылау</p> <p>5.1.1.4 табиғаттағы күзгі өзгерістер себебін түсіндіре білу</p> <p>5.1.1.5 күздің әр түрлі кезеңдерінде ауа мен су температурасын өлшеу, өлшеу нәтижелерін табиғатты бақылау күнделігінде тіркеу</p> <p>5.1.1.6 «Тиімді тамақтану ерекшеліктері» журналын ауызша дайындау</p> <p>5.1.1.7 «пайдалы – пайдалы емес» ойынына қатысу</p> <p>5.1.1.8 салауатты мәзірді құрастыру – жаңа піскен көкөністер мен жемістерден дайындалған тағамдар</p> <p>5.1.1.9 жаңа піскен көкөністер, жемістер мен аскөктен жеңіл тағам дайындай білу</p> <p>5.1.1.10 күзгі көкөністерді дайындауға – қырыққабатты және қиярды тұздауға көмектесу</p> <p>5.1.1.11 аспаздық тағамдарды дайындау үшін тамақ өнімдерін өлшеу</p> <p>5.1.1.12 ауа райына қарай киіне білу</p> <p>5.1.1.13 бақшадағы, бақтағы, мектеп жанындағы үлескедегі күзгі жұмыстарға қатысу</p>
1.2 Қысқы табиғаттағы өзгерістерді	<p>5.1.2.1 қыстағы табиғаттағы өзгерістер, олардың адам еңбегіне әсері туралы түсініктерді қорытындылау және жүйелеу</p> <p>5.1.2.2 өлі табиғат пен тірі табиғат нысандары мен</p>

<p>ң адамдар еңбегіне тигізетін әсері</p>	<p>құбылыстарының арасындағы байланысты табу, қыста жабайы жануарларға көмек көрсетудің қажеттілігін түсіну 5.1.2.3 қыс мезгіліндегі қаладағы және ауылдағы (егістікте қар тоқтату, көктемгі егіске техника мен тұқым дайындау) адамдардың еңбектері туралы түсініктерінің болуы 5.1.2.4 бақтағы қысқы жұмыстарға, мектеп ауласын қардан тазарту, мектеп үлескесіндегі ағаштар мен бұталардың астын қармен көму жұмыстарына қатысу 5.1.2.5 қыс туралы (қыстың әр түрлі кезеңдеріндегі табиғаттағы өзгерістер, өсімдіктер мен жануарлардың қыстағы өмірі, адамдардың қыс кезіндегі еңбегі) туралы әңгіме құрастыру 5.1.2.6 тал түстегі күннің биіктігін, күн жарығының ұзақтығын белгілеу, ауа райын бақылау, оны кешегі ауа райымен салыстыру 5.1.2.7 табиғаттағы тәуелділіктің себеп-салдарын анықтау 5.1.2.8 ағаштар мен бұталардың тамырын қармен жауып, өсімдіктерді үсіп кетуден қорғай білу 5.1.2.9 шынықтыру жаттығуларын жүйелі түрде орындау, суық тиюдiң алдын алу шараларын орындау; 5.1.2.10 қыстап қалатын құстарды тамақтандыруға арналған қарапайым жемсалғыш жасай білу</p>
<p>1.3 Көктемнің әр түрлі кезеңдеріндегі табиғаттағы өзгерістер</p>	<p>5.1.3.1 көктемгі табиғаттағы өзгерістер туралы білімді қорытындылау және жүйелеу 5.1.3.2 табиғаттың әр түрлі нысандарының арасындағы байланысты анықтау білуді қалыптастыру 5.1.3.3 көктемгі табиғаттың әдемілігін көре білу, табиғаттағы өз тәртібіне баға беру 5.1.3.4 өсімдіктер мен жануарлардың өміріндегі өзгерістердің өлі табиғаттағы өзгерістерге тәуелділігін көрсету 5.1.3.5 бақыланатын өзгерістердің себептерін түсіндіре білу, табиғатты қорғау жұмысына қатысу тілегін білдіру 5.1.3.6 бақтағы ағаштарды әктеуге қатысу 5.1.3.7 ағаштарды, бұталарды, бақша өсімдіктерін отырғызуға, гүлзарға гүл тұқымын себуге қатысу 5.1.3.8 өсіп тұрған өсімдіктерді күту 5.1.3.9 «Бұл қашан болады?», «Артығын алып таста» (суреттердегі белгілер бойынша жыл мезгілін анықтау) ойындарына қатысу 5.1.3.10 мұз сүңгісі бойынша оңтүстік, солтүстікті анықтай білу 5.1.3.11 қыстан кейін мектеп ауласын тазарту, жайлардағы көктемгі тазарту</p>

<p>1.4 Табиғаттағы жаздық байқалымда р туралы мәліметтерді қорытындылау</p>	<p>5.1.4.1 табиғаттағы мезгілдік өзгерістер туралы білімді қорытындылау және жүйелеу 5.1.4.2 өсімдіктер мен жануарлардың өміріндегі өзгерістердің өлі табиғаттағы өзгерістерге тәуелділігін көрсету 5.1.4.3 табиғатты қорғау нормаларына сәйкес келетін дұрыс дағдыларды, бақытсыздық жағдайдың (мысалы, суға түскенде, орманда алау жаққанда) алдын алу мақсатындағы тәртіп дағдыларын байқату 5.1.4.4 жаздың ыстық күндерінде дұрыс киіне білу 5.1.4.5 жаздағы шынықтыру шараларын білу және орындау 5.1.4.6 «Судағы тәртіп ережелері», «Жазғы ормандағы тәртіп ережелері» тақырыбына ұжымдық плакаттардың суретін салуға қатысу 5.1.4.7 бақ, бақша өсімдіктерін күту 5.1.4.8 ерте пісетін жеміс, көкөніс өнімдерін жинауға қатысу 5.1.4.9 үй жануарларын күте білу 5.1.4.10 суда шомылғанда өзін дұрыс ұстай білу, орманда демалғанда өзін дұрыс ұстай білу 5.1.4.11 бақ, бақша, гүлзардағы өсімдіктерді, бөлме өсімдіктерін күте білу</p>
---	---

2) 2-бөлім «Табиғат»:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	5-сынып
<p>2.1 Тірі табиғаттағы процесстер</p>	<p>5.2.1.1 өсімдік әлемі туралы білімді қорытындылау, нақтылау және жүйелеу 5.2.1.2 ағаш, бұта, шөп тектес өсімдіктердің ортақ белгілері мен айырмашылықтарын ерекшелей білу 5.2.1.3 өсімдіктер өмірі (топырақ, ауа, су, жарық) туралы білімді бекіту 5.2.1.4 кейбір жағдайлардың жетіспеушілігін өсімдіктің сыртқы түріне қарап байқай білу 5.2.1.5 «Мәдени өсімдіктер» (бақ, бақша, егін дақылдары) түсінігі туралы ұғынымы бар 5.2.1.6 мәдени өсімдіктердің айырмашылық белгілерін – сыртқы түрін, өсу жағдайын, өсу орнын, адамның күтіміне тәуелділігін (көкөніс, жеміс) білу 5.2.1.7 «Жабайы өсетін өсімдіктер»: ағаштар – қарағай, шырша, қайың, шетен, мойыл; бұталар – итмұрын, аршашөптер – жоңышқа, бақбақ, ермен туралы ұғынымы бар 5.2.1.8 жабайы өсімдіктердің айырмашылық белгілерін –</p>

	<p>сыртқы түрін, өсу орнын және өсу ерекшеліктерін білу</p> <p>5.2.1.9 өсімдіктің тәсілімен: тұқыммен және шыбықты телу арқылы көбейту туралы түсінігі болу</p> <p>5.2.1.10 өсімдік бөліктерін көрсете және атай білу</p> <p>5.2.1.11 өсімдіктің даму талабы мен кезеңдерін (тұқым, өскін, жапырағы бар сабақ, гүл, жеміс) білу</p> <p>5.2.1.12 өсімдікті күтудің негізгі және қосымша ережелерімен танысу</p> <p>5.2.1.13 бөлме өсімдіктерін күте білу</p> <p>5.2.1.14 бақ пен бақшаның (мектеп жанындағы үлескедегі, үй жанындағы бақ пен бақшадағы) мәдени өсімдіктерін күте білу</p> <p>5.2.1.15 орманға, егістікке, шалғынға экскурсияға бару</p> <p>5.2.1.16 өсімдіктің өсуін бақылау</p> <p>5.2.1.17 табиғи материалдарды жинау</p> <p>5.2.1.18 дәптерде жабайы өсімдіктердің сыртқы түрін, өсу орны мен ерекшеліктерін сипаттауға талпыну</p> <p>5.2.1.19 дала гүлдерінен гүлшоқ жасай білу</p> <p>5.2.1.20 қызанақ, қияр, болғар бұрышының тұқымынан көшет өсіре білу;</p> <p>5.2.1.21 өсімдіктің өсуін бақылау, оларды күту</p> <p>5.2.1.22 тұқым себу үшін топырақты дайындай білу</p> <p>5.2.1.23 тұқымды топыраққа себу және сәбіз бен қызылшаны өсіру әрекеттерін орындау</p> <p>5.2.1.24 алма, алмұрт ағаштарды телу тәсілімен көбейтуді бақылау</p> <p>5.2.1.25 өсімдіктің сыртқы түріне қарай олардың жақсы өсуіне ылғалдың, жарықтың, ауаның, топырақтың жетіспейтіндігін анықтау</p> <p>5.2.1.26 өсімдіктерді отырғызуды жүзеге асыру</p> <p>5.2.1.27 туған өлкенің өсімдік әлемін көре, сақтай және көбейте білу</p> <p>5.2.1.28 мәдени өсімдікті (раушангүл – итмұрын, шие – шетен) жабайы өсімдіктен айырмашылық белгілері бойынша ажырата білу</p> <p>5.2.1.29 қандай өсімдіктердің тұқым арқылы, қандай өсімдіктердің шыбықты телу арқылы көбейетінін анықтау</p> <p>5.2.1.30 өсімдіктерге ұқыптылықпен қарай білу</p> <p>5.2.1.31 бөлме өсімдіктерін суғара білу</p> <p>5.2.1.32 бақ пен бақшадағы мәдени өсімдіктерді күту ережелерін (түптеу, малалау, суғару) орындау</p> <p>5.2.1.33 гүл сыйлау ережелерін білу</p> <p>5.2.1.34 жануарлар әлемінің сан алуан түрлілігі – аңдар, құстар, балықтар, жәндіктер туралы түсінігі болу</p>
--	---

	<p>5.2.1.35 жануарлардың өсімдікті қорек ретінде пайдаланатыны туралы білу</p> <p>5.2.1.36 жануарлар мен құстардың қозғалу, жауынан қорғану үшін бейімделетіні туралы түсініні бар</p> <p>5.2.1.37 үй жануарлары мен жабайы жануарларды сыртқы түрі, мекендеу жері бойынша ажырата білу</p> <p>5.2.1.38 шөпқоректі жануарлар (қоян, тиін, сиыр, ешкі), олардың қоректену тәсілдері, ересек жануарлар мен олардың төлдерінің атаулары туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.1.39 жыртқыш жануарлар (қасқыр, түлкі) және олардың сыртқы түрі, қоректену ерекшеліктері, олардың қылықтары, төлдері туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.1.40 қорек талғамайтын жануарлар (аю, кірпі, шошқа) және олардың қоректену тәсіліне қарай жыртқыш жануарлар мен шөпқоректі жануарлардан айырмашылықтары туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.1.41 пайдалы және зиянды жануарларды (адам, жануарлар үшін зиянды және пайдалы) ажырата білу</p> <p>5.2.1.42 үй жануарларын өздігінен күтуге талпыну</p> <p>5.2.1.43 қыста құстарды өздігінен тамақтандыра білу</p> <p>5.2.1.44 аквариумдағы балықтарды өздігінен күте білу</p>
<p>2.2 Өлі табиғаттағы процесстер</p>	<p>5.2.2.1 өлі табиғат туралы білімді қорытындылау, нақтылау және жүйелеу</p> <p>5.2.2.2 барлық тіршілік көзінің өмір сүруінің басты талабы ретіндегі су туралы, табиғаттағы судың рөлі туралы түсінікті бекіту</p> <p>5.2.2.3 суды өнімдерді өндіруде пайдалану туралы түсініктің болуы</p> <p>5.2.2.4 судың ластану себептерін және оның адам, жауарлар мен өсімдіктер өміріндегі салдарын білу</p> <p>5.2.2.5 ауаның тыныс алу негізі екені туралы, ауаның адам, жауарлар мен өсімдіктер өміріндегі рөлі туралы түсінікті бекіту</p> <p>5.2.2.6 лас және таза ауаның адам денсаулығына, жануарлар мен өсімдіктердің жағдайына тигізетін әсері туралы білу</p> <p>5.2.2.7 топырақ және топырақтың адам, жауарлар мен өсімдіктер үшін маңызы туралы түсінікті нақтылау және кеңейту</p> <p>5.2.2.8 топырақтың құнарлылығын сақтаудағы адамның рөлі туралы білу</p> <p>5.2.2.9 адамның табиғат алдындағы жауапкершілігі туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.2.10 өнеркәсіптерге, ауыл шаруашылық және мал</p>

	<p>фермаларына экскурсияға бару</p> <p>5.2.2.11 мектеп жанындағы үлескеде мезгілдік жұмыстарға, бөлме өсімдіктерін күтуге қатысу</p> <p>5.2.2.12 ауа температурасын өлшей білу</p> <p>5.2.2.13 жел бағытын анықтай білу</p> <p>5.2.2.14 ауа райын бақылау және табиғат күнделігін жүргізу</p> <p>5.2.2.15 «Табиғатты қорғау» тақырыбына плакаттар мен постер жасауға қатысу</p> <p>5.2.2.16 табиғат күнделігі бойынша әр түрлі күндердің ауа райын салыстыру</p> <p>5.2.2.17 тәжірибе жүргізу: бір өсімдікті терезе алдына, екіншісін қараңғы бөлмеге қой. Бір өсімдікті суғар, екіншісіне су құйма. Бір өсімдікті жылы бөлмеге, ал екінші өсімдікті суық бөлмеге қой. Қорытынды жасай білу: өсімдіктің өсуі үшін жылы ауа, жарық, су қажет</p> <p>5.2.2.18 табиғатта тәртіп мәдениетін сақтау</p> <p>5.2.2.19 судың жағасында және суда қауіпсіздік ережелерін сақтау</p> <p>5.2.2.20 өз денсаулығын салқын тиюден қорғау</p> <p>5.2.2.21 бақтағы және бақшадағы мезгілдік жұмыстарды орындау</p> <p>5.2.2.22 бөлме өсімдіктерін күту</p> <p>5.2.2.23 табиғат алдындағы өз жауапкершілігін сезіну</p>
--	--

3) 3-бөлім «Менің Отаным – Қазақстан»:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	5-сынып
3.1 Қазақстан өнеркәсібі	<p>5.3.1.1 Қазақстан Республикасының өнеркәсібі туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.2 Республиканың ірі өнеркәсіптік – Атырау, Қарағанды, Екібастұз, Қостанай қалаларын білу</p> <p>5.3.1.3 Қазақстандағы пайдалы қазбалар (көмір, мұнай, газ), сондай-ақ жергілікті жердегі пайдалы қазбалар, олардың адам өміріндегі маңызы туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.4 Қазақстанның физикалық картасымен және пайдалы қазбалар картасымен жұмыс істеуге үйрену</p> <p>5.3.1.5 картадан Қазақстанның ірі қалаларын және мұнай, газ, көмір кен орындарын табу бойынша тәжірибелік тапсырмаларды орындау</p> <p>5.3.1.6 бензиннің қайдан алынатыны және оның қайда пайдаланылатыны туралы білу</p>

	<p>5.3.1.7 үйге газдың қалай келетіні туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.8 тұрмыста газды, электрді, көмірді үнемдеп шығындауға тырысу</p> <p>5.3.1.9 әр түрлі кен орындарындағы пайдалы қазбалардың санын салыстыру бойынша математикалық есептеу әрекетін орындау</p> <p>5.3.1.10 әр түрлі кен орындары бойынша салыстырылатын мәліметтер графигін және диаграммасын жасауға үйрену</p>
3.2. Қазақстанның ауыл шаруашылығы	<p>5.3.2.1 Қазақстанның ауыл шаруашылығы (мал шаруашылығы, өсімдік шаруашылығы) туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.2.2 бидай өсіретін аймақтарды білу, картадан көрсету</p> <p>5.3.2.3 мал шаруашылығының негізгі аймақтарын білу, картадан көрсету</p> <p>5.3.2.4 нанның неден жасалатынын және нанның адам өміріндегі рөлін білу</p> <p>5.3.2.5 нанға ұқыптылықпен қарай білу</p> <p>5.3.2.6 жергілікті жерде қандай ауыл шаруашылық дақылдардың өсіретінін білу</p> <p>5.3.2.7 әр түрлі ауыл шаруашылық дақылдарының соңғы 2-3 жылдағы өнімін жинау диаграммасын құруға, салыстыруға үйрену</p> <p>5.3.2.8 суретшілер мен жазушылардың шығармаларындағы Қазақстанның табиғаты</p> <p>5.3.2.9 Қазақстан суретшілерінің көрмесіне бару</p> <p>5.3.2.10 Қазақстан жазушылары мен ақындарының шығармаларын оқу</p> <p>5.2.3.11 өз елінің қадірлі азаматы болу дегенді түсіндіре білу</p>

4) 4-бөлім «Сөйлеу тілдік дағдыларды қалыптастыру»:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары
	5-сынып
4.1 Сөздік қорды кеңейту	<p>5.4.1.1 сөздік қорға бұрын пайдаланылмаған зат есімдерді, сын есімдерді, етістіктерді, үстеулерді ендіруге тырысу</p> <p>5.4.1.2 келесі сөз тіркестерін құра білу: көктемгі тамшы, бұлақтың сылдыры, көшкен бұлттар, табиғаттың жандануы, табиғатты қорғау, өлі табиғаттағы өзгерістер, пайдалы ас, табиғи дәрумендер, мәдени өсімдіктер, жабайы өсімдіктер, өсу орны, сыртқы түрі, өсу талабы, күту ережелері, өсімдік әлемі</p> <p>5.4.1.3 бір түбірлі сөздерді: көктем, көктемгі; бұлт, бұлтты; өсімдік, өседі, өскен түрлендіре білу</p>
4.2	5.4.2.1 сөз тіркестері мен сөйлемдерді өздігінен құрастыра

Байланыстырылған сөйлеу тілін дамыту	<p>білу</p> <p>5.4.2.2 табиғат туралы, жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістер туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p> <p>5.4.2.3 жаңа сөздер мен сөз тіркестерін пайдалана отырып, өсімдіктер әлемі туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p> <p>5.4.2.4 көкөністер мен жемістерден дайындалатын жеңіл тағамды дайындау процесін дәйектілікпен айта білу</p> <p>5.4.2.5 табиғаттың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістердің себеп-салдарлық байланысы туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p> <p>5.4.2.6 «Қаз келсе, жаз келер. Қарға келсе, қатқақ келер», «Қыстағы суық, жаздағы ыстық», «Жаздың бір күні, қыстың мың күні», «Күркіреген бұлттың жаңбыры аз» мақалдарды түсіндіруге талпыну</p> <p>5.4.2.7 «Егер ... болса, сен не істейсің?» сөздік логикалық тапсырмаларды шешуге талпыну</p> <p>5.4.2.8 жүргізген бақылаулар, орындалған тапсырмалар, аяқталған еңбек процесінің негізінде ұсынылған тақырыпқа байланысты әңгімеге белсенді қатысу</p> <p>5.4.2.9 Қазақстан туралы, оның табиғаты, қаладағы және ауылдағы адамдардың өмірі, суретшілер мен жазушылардың Қазақстан туралы шығармалары туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p>
--------------------------------------	---

34. Осы Бағдарлама жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған 5-сыныбы үшін «Айналадағы әлем» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жеңіл ақыл-ойы кемістігі бар білім алушыларға арналған 5-сыныбы үшін «Айналадағы әлем» пәнінен жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасына қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған 5-сыныбы үшін «Айналадағы әлем» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып
1-кесте

Бөлім	Бөлімше	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1. Табиғаттағы мезгілдік өзгерістер. Жыл мезгілдері	1.1 Күзгі жемістер – денсаулық көзі. Күзгі өзгерістер туралы мәліметтерді қорыту	<p>5.1.1.1 күннің табиғаттағы (ауаның, судың температурасы, жылылық көлемі) өзгерістерге, жыл мезгілінің ауысуына әсері туралы алған білімді қорытындылау</p> <p>5.1.1.2 адамның тамақтануындағы көкөністер мен жемістердің маңызын ұғыну; негізгі дәрумендер, олардың адам денсаулығын нығайтудағы рөлі туралы түсініктердің болуы; тиімді тамақтану ережелерін білу</p> <p>5.1.1.3 өсімдіктердің, жануарлардың (жәндіктер, құстар), адамның күздегі өміріндегі өзгерістер туралы бақылау барысында алған білімді қорытындылау</p> <p>5.1.1.4 табиғаттағы күзгі өзгерістер себебін түсіндіре білу</p> <p>5.1.1.5 күздің әр түрлі кезеңдерінде ауа мен су температурасын өлшеу, өлшеу нәтижелерін табиғатты бақылау күнделігінде тіркеу</p> <p>5.1.1.6 «Тиімді тамақтану ерекшеліктері» журналын ауызша дайындау</p> <p>5.1.1.7 «пайдалы – пайдалы емес» ойынына қатысу</p> <p>5.1.1.8 салауатты мәзірді құрастыру – жаңа піскен көкөністер мен жемістерден дайындалған тағамдар</p> <p>5.1.1.9 жаңа піскен көкөністер, жемістер мен аскөктен жеңіл тағам дайындай білу</p> <p>5.1.1.10 күзгі көкөністерді дайындауға – қырыққабатты және қиярды тұздауға көмектесу</p> <p>5.1.1.11 аспаздық тағамдарды дайындау үшін тамақ өнімдерін өлшеу</p> <p>5.1.1.12 ауа райына қарай киіне білу</p> <p>5.1.1.13 бақшадағы, бақтағы, мектеп жанындағы үлескедегі күзгі жұмыстарға қатысу</p>

2. Табиғат	2.1 Табиғаттағы процесстер Тірі	<p>5.2.1.1 өсімдік әлемі туралы білімді қорытындылау, нақтылау және жүйелеу</p> <p>5.2.1.2 ағаш, бұта, шөп тектес өсімдіктердің ортақ белгілері мен айырмашылықтарын ерекшелей білу</p> <p>5.2.1.3 өсімдіктер өмірі (топырақ, ауа, су, жарық) туралы білімді бекіту</p> <p>5.2.1.4 кейбір жағдайлардың жетіспеушілігін өсімдіктің сыртқы түріне қарап байқай білу</p> <p>5.2.1.5 «Мәдени өсімдіктер» (бақ, бақша, егін дақылдары) түсінігі туралы ұғынымы бар</p> <p>5.2.1.6 мәдени өсімдіктердің айырмашылық белгілерін – сыртқы түрін, өсу жағдайын, өсу орнын, адамның күтіміне тәуелділігін (көкөніс, жеміс) білу</p> <p>5.2.1.7 бақ пен бақшаның (мектеп жанындағы үлескедегі, үй жанындағы бақ пен бақшадағы) мәдени өсімдіктерін күте білу</p> <p>5.2.1.8 орманға, егістікке, шалғынға экскурсияға бару</p> <p>5.2.1.9 өсімдіктің өсуін бақылау</p> <p>5.2.1.10 табиғи материалдарды жинау</p> <p>5.2.1.11 дала гүлдерінен гүлшоқ жасай білу</p> <p>5.2.1.12 жануарлар әлемінің сан алуан түрлілігі – аңдар, құстар, балықтар, жәндіктер туралы түсінігі болу</p> <p>5.2.1.13 жануарлардың өсімдікті қорек ретінде пайдаланатыны туралы білу</p>
	2.2 Табиғаттағы процесстер Өлі	<p>5.2.2.1 өлі табиғат туралы білімді қорытындылау, нақтылау және жүйелеу</p> <p>5.2.2.2 барлық тіршілік көзінің өмір сүруінің басты талабы ретіндегі су туралы, табиғаттағы судың рөлі туралы түсінікті бекіту</p> <p>5.2.2.3 суды өнімдерді өндіруде пайдалану туралы түсініктің болуы</p> <p>5.2.2.4 судың ластану себептерін және оның адам, жауарлар мен өсімдіктер өміріндегі салдарын білу</p> <p>5.2.2.5 табиғат күнделігі бойынша әр түрлі күндердің ауа райын салыстыру</p> <p>5.2.2.6 судың жағасында және суда қауіпсіздік ережелерін сақтау</p> <p>5.2.2.7 бақтағы және бақшадағы мезгілдік жұмыстарды орындау</p> <p>5.2.2.8 бөлме өсімдіктерін күту</p>
3. Менің Отаным – Қазақстан	3.1 Қазақстан өнеркәсібі	<p>5.3.1.1 Қазақстан Республикасының өнеркәсібі туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.2 Республиканың ірі өнеркәсіптік – Атырау, Қарағанды, Екібастұз, Қостанай қалаларын білу</p> <p>5.3.1.3 картадан Қазақстанның ірі қалаларын табу бойынша тәжірибелік тапсырмаларды орындау</p>
	3.2. Қазақстанның ауыл	5.3.2.1 Қазақстанның ауыл шаруашылығы (мал шаруашылығы, өсімдік шаруашылығы) туралы

	шаруашылығы	түсінігі болу 5.3.2.2 бидай өсірілетін аймақтарды білу, картадан көрсету 5.3.2.3 мал шаруашылығының негізгі аймақтарын білу, картадан көрсету 5.3.2.4 нанның неден жасалатынын және нанның адам өміріндегі рөлін білу 5.3.2.5 нанға ұқыптылықпен қарай білу
4. Сөйлеу тілдік дағдыларды қалыптастыру	4.1 Сөздік қорды кеңейту	5.4.1.1 сөздік қорға бұрын пайдаланылмаған зат есімдерді, сын есімдерді, етістіктерді, үстеулерді ендіруге тырысу 5.4.1.2 келесі сөз тіркестерін құра білу: көктемгі тамшы, бұлақтың сылдыры, көшкен бұлттар, табиғаттың жандануы, табиғатты қорғау, өлі табиғаттағы өзгерістер, пайдалы ас, табиғи дәрумендер, мәдени өсімдіктер, жабайы өсімдіктер, өсу орны, сыртқы түрі, өсу талабы, күту ережелері, өсімдік әлемі 5.4.1.3 бір түбірлі сөздерді: көктем, көктемгі; бұлт, бұлтты; өсімдік, өседі, өскен түрлендіре білу
	4.2 Байланыстырылған сөйлеу тілін дамыту	5.4.2.1 сөз тіркестері мен сөйлемдерді өздігінен құрастыра білу 5.4.2.2 табиғат туралы, жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістер туралы әңгіме құрастыруға талпыну 5.4.2.3 жаңа сөздер мен сөз тіркестерін пайдалана отырып, өсімдіктер әлемі туралы әңгіме құрастыруға талпыну 5.4.2.4 көкөністер мен жемістерден дайындалатын жеңіл тағамды дайындау процесін дәйектілікпен айта білу 5.4.2.5 табиғаттың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістердің себеп-салдарлық байланысы туралы әңгіме құрастыруға талпыну 5.4.2.6 «Күркіреген бұлттың жаңбыры аз» мақалдарды түсіндіруге талпыну
2-тоқсан		
1. Табиғаттағы мезгілдік өзгерістер. Жыл мезгілдері	1.2 Қысқы табиғаттағы өзгерістердің адамдар еңбегіне тигізетін әсері	5.1.2.1 қыстағы табиғаттағы өзгерістер, олардың адам еңбегіне әсері туралы түсініктерді қорытындылау және жүйелеу 5.1.2.2 өлі табиғат пен тірі табиғат нысандары мен құбылыстарының арасындағы байланысты табу, қыста жабайы жануарларға көмек көрсетудің қажеттілігін түсіну 5.1.2.3 қыс мезгіліндегі қаладағы және ауылдағы (егістікте қар тоқтату, көктемгі егіске техника мен тұқым дайындау) адамдардың еңбектері туралы түсініктерінің болуы

		<p>5.1.2.4 бақтағы қысқы жұмыстарға, мектеп ауласын қардан тазарту, мектеп үлескесіндегі ағаштар мен бұталардың астын қармен көму жұмыстарына қатысу</p> <p>5.1.2.5 қыс туралы (қыстың әр түрлі кезеңдеріндегі табиғаттағы өзгерістер, өсімдіктер мен жануарлардың қыстағы өмірі, адамдардың қыс кезіндегі еңбегі) туралы әңгіме құрастыру</p> <p>5.1.2.6 тал түстегі күннің биіктігін, күн жарығының ұзақтығын белгілеу, ауа райын бақылау, оны кешегі ауа райымен салыстыру</p> <p>5.1.2.7 табиғаттағы тәуелділіктің себеп-салдарын анықтау</p> <p>5.1.2.8 ағаштар мен бұталардың тамырын қармен жауып, өсімдіктерді үсіп кетуден қорғай білу</p> <p>5.1.2.9 шынықтыру жаттығуларын жүйелі түрде орындау, суық тиюдің алдын алу шараларын орындау;</p> <p>5.1.2.10 қыстап қалатын құстарды тамақтандыруға арналған қарапайым жемсалғыш жасай білу</p>
2. Табиғат	2.1 Табиғаттағы процесстер Тірі	<p>5.2.1.1 «Жабайы өсетін өсімдіктер»: ағаштар – қарағай, шырша, қайың, шетен, мойыл; бұталар – итмұрын, арша шөптер – жоңышқа, бақбақ, ермен туралы ұғынымы бар</p> <p>5.2.1.2 жабайы өсімдіктердің айырмашылық белгілерін – сыртқы түрін, өсу орнын және өсу ерекшеліктерін білу</p> <p>5.2.1.3 өсімдікті екі тәсілмен: тұқыммен және шыбықты телу арқылы көбейту туралы түсінігі болу</p> <p>5.2.1.4 өсімдік бөліктерін көрсете және атай білу</p> <p>5.2.1.5 өсімдіктің даму талабы мен кезеңдерін (тұқым, өскін, жапырағы бар сабақ, гүл, жеміс) білу</p> <p>5.2.1.6 өсімдікті күтудің негізгі және қосымша ережелерімен танысу</p> <p>5.2.1.7 бөлме өсімдіктерін күте білу</p> <p>5.2.1.8 дәптерде жабайы өсімдіктердің сыртқы түрін, өсу орны мен ерекшеліктерін сипаттауға талпыну</p> <p>5.2.1.9 туған өлкенің өсімдік әлемін көре, сақтай және көбейте білу</p> <p>5.2.1.10 мәдени өсімдікті (раушангүл – итмұрын, шие – шетен) жабайы өсімдіктен айырмашылық белгілері бойынша ажырата білу</p> <p>5.2.1.11 қандай өсімдіктердің тұқым арқылы, қандай өсімдіктердің шыбықты телу арқылы көбейетінін анықтау</p> <p>5.2.1.12 өсімдіктерге ұқыптылықпен қарай білу</p> <p>5.2.1.13 бөлме өсімдіктерін суғара білу</p> <p>5.2.1.14 жануарлар әлемінің сан алуан түрлілігі – аңдар, құстар, балықтар, жәндіктер туралы түсінігі</p>

		<p>болу</p> <p>5.2.1.15 үй жануарлары мен жабайы жануарларды сыртқы түрі, мекендеу жері бойынша ажырата білу</p> <p>5.2.1.16 шөпқоректі жануарлар (қоян, тиін, сиыр, ешкі), олардың қоректену тәсілдері, ересек жануарлар мен олардың төлдерінің атаулары туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.1.17 жыртқыш жануарлар (қасқыр, түлкі) және олардың сыртқы түрі, қоректену ерекшеліктері, олардың қылықтары, төлдері туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.1.18 аквариумдағы балықтарды өздігінен күте білу</p>
2.2	Өлі табиғаттағы процесстер	<p>5.2.2.1 өлі табиғат туралы білімді қорытындылау, нақтылау және жүйелеу</p> <p>5.2.2.2 барлық тіршілік көзінің өмір сүруінің басты талабы ретіндегі су туралы, табиғаттағы судың рөлі туралы түсінікті бекіту</p> <p>5.2.2.3 судың ластану себептерін және оның адам, жауарлар мен өсімдіктер өміріндегі салдарын білу</p> <p>5.2.2.4 адамның табиғат алдындағы жауапкершілігі туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.2.5 өнеркәсіптерге, ауыл шаруашылық және мал фермаларына экскурсияға бару</p> <p>5.2.2.6 мектеп жанындағы үлескеде мезгілдік жұмыстарға, бөлме өсімдіктерін күтуге қатысу</p> <p>5.2.2.7 ауа температурасын өлшей білу</p> <p>5.2.2.8 жел бағытын анықтай білу</p> <p>5.2.2.9 ауа райын бақылау және табиғат күнделігін жүргізу</p> <p>5.2.2.10 «Табиғатты қорғау» тақырыбына плакаттар мен постер жасауға қатысу</p> <p>5.2.2.11 табиғат күнделігі бойынша әр түрлі күндердің ауа райын салыстыру</p> <p>5.2.2.12 тәжірибе жүргізу: бір өсімдікті терезе алдына, екіншісін қараңғы бөлмеге қой. Бір өсімдікті суғар, екіншісіне су құйма. Бір өсімдікті жылы бөлмеге, ал екінші өсімдікті суық бөлмеге қой. Қорытынды жасай білу: өсімдіктің өсуі үшін жылы ауа, жарық, су қажет</p> <p>5.2.2.13 табиғатта тәртіп мәдениетін сақтау</p> <p>5.2.2.14 өз денсаулығын салқын тиюден қорғау</p> <p>5.2.2.15 бөлме өсімдіктерін күту</p> <p>5.2.2.16 табиғат алдындағы өз жауапкершілігін сезіну</p>
3. Менің Отаным – Қазақстан	3.1 Қазақстан өнеркәсібі	<p>5.3.1.1 Қазақстан Республикасының өнеркәсібі туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.2 Қазақстандағы пайдалы қазбалар (көмір, мұнай, газ), сондай-ақ жергілікті жердегі пайдалы қазбалар, олардың адам өміріндегі маңызы туралы</p>

		<p>түсінігі болу</p> <p>5.3.1.3 Қазақстанның физикалық картасымен және пайдалы қазбалар картасымен жұмыс істеуге үйрену</p> <p>5.3.1.4 картадан Қазақстанның ірі қалаларын және мұнай, газ, көмір кен орындарын табу бойынша тәжірибелік тапсырмаларды орындау</p>
	3.2. Қазақстанның ауыл шаруашылығы	<p>5.3.2.1 Қазақстанның ауыл шаруашылығы (мал шаруашылығы, өсімдік шаруашылығы) туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.2.2 жергілікті жерде қандай ауыл шаруашылық дақылдардың өсірілетінін білу</p> <p>5.3.2.3 әр түрлі ауыл шаруашылық дақылдарының соңғы 2-3 жылдағы өнімін жинау диаграммасын құруға, салыстыруға үйрену</p> <p>5.3.2.4 суретшілер мен жазушылардың шығармаларындағы Қазақстанның табиғаты</p> <p>5.3.2.5 Қазақстан суретшілерінің көрмесіне бару</p> <p>5.3.2.6 Қазақстан жазушылары мен ақындарының шығармаларын оқу</p>
4. Сөйлеу тілдік дағдыларды қалыптастыру	4.1 Сөздік қорды кеңейту	<p>5.4.1.1 сөздік қорға бұрын пайдаланылмаған зат есімдерді, сын есімдерді, етістіктерді, үстеулерді ендіруге тырысу</p> <p>5.4.1.2 келесі сөз тіркестерін құра білу: көктемгі тамшы, бұлақтың сылдыры, көшкен бұлттар, табиғаттың жандануы, табиғатты қорғау, өлі табиғаттағы өзгерістер, пайдалы ас, табиғи дәрумендер, мәдени өсімдіктер, жабайы өсімдіктер, өсу орны, сыртқы түрі, өсу талабы, күту ережелері, өсімдік әлемі</p> <p>5.4.1.3 бір түбірлі сөздерді: көктем, көктемгі; бұлт, бұлтты; өсімдік, өседі, өскен түрлендіре білу</p>
	4.2 Байланыстырылған сөйлеу тілін дамыту	<p>5.4.2.1 сөз тіркестері мен сөйлемдерді өздігінен құрастыра білу</p> <p>5.4.2.2 табиғат туралы, жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістер туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p> <p>5.4.2.3 жаңа сөздер мен сөз тіркестерін пайдалана отырып, өсімдіктер әлемі туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p> <p>5.4.2.4 табиғаттың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістердің себеп-салдарлық байланысы туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p> <p>5.4.2.5 жүргізген бақылаулар, орындалған тапсырмалар, аяқталған еңбек процесінің негізінде ұсынылған тақырыпқа байланысты әңгімеге белсенді қатысу</p>
3-тоқсан		
1. Табиғаттағы	1.2 Қысқы	5.1.2.1 қыстағы табиғаттағы өзгерістер, олардың

<p>мезгілдік өзгерістер. Жыл мезгілдері</p>	<p>табиғаттағы өзгерістердің адамдар еңбегіне тигізетін әсері</p>	<p>адам еңбегіне әсері туралы түсініктерді қорытындылау және жүйелеу 5.1.2.2 өлі табиғат пен тірі табиғат нысандары мен құбылыстарының арасындағы байланысты табу, қыста жабайы жануарларға көмек көрсетудің қажеттілігін түсіну 5.1.2.3 қыс мезгіліндегі қаладағы және ауылдағы (егістікте қар тоқтату, көктемгі егіске техника мен тұқым дайындау) адамдардың еңбектері туралы түсініктерінің болуы 5.1.2.4 қыс мезгіліндегі қаладағы және ауылдағы (егістікте қар тоқтату, көктемгі егіске техника мен тұқым дайындау) адамдардың еңбектері туралы түсініктерінің болуы 5.1.2.5 қыс туралы (қыстың әр түрлі кезеңдеріндегі табиғаттағы өзгерістер, өсімдіктер мен жануарлардың қыстағы өмірі, адамдардың қыс кезіндегі еңбегі) туралы әңгіме құрастыру 5.1.2.7 табиғаттағы тәуелділіктің себеп-салдарын анықтау 5.1.2.8 ағаштар мен бұталардың тамырын қармен жауып, өсімдіктерді үсіп кетуден қорғай білу 5.1.2.9 шынықтыру жаттығуларын жүйелі түрде орындау, суық тиюдің алдын алу шараларын орындау;</p>
	<p>1.3 Көктемнің әр түрлі кезеңдеріндегі табиғаттағы өзгерістер</p>	<p>5.1.3.1 көктемгі табиғаттағы өзгерістер туралы білімді қорытындылау және жүйелеу 5.1.3.2 табиғаттың әр түрлі нысандарының арасындағы байланысты анықтау білуді қалыптастыру 5.1.3.3 көктемгі табиғаттың әдемілігін көре білу, табиғаттағы өз тәртібіне баға беру 5.1.3.4 өсімдіктер мен жануарлардың өміріндегі өзгерістердің өлі табиғаттағы өзгерістерге тәуелділігін көрсету 5.1.3.5 бақыланатын өзгерістердің себептерін түсіндіре білу, табиғатты қорғау жұмысына қатысу тілегін білдіру 5.1.3.6 бақтағы ағаштарды әктеуге қатысу 5.1.3.7 ағаштарды, бұталарды, бақша өсімдіктерін отырғызуға, гүлзарға гүл тұқымын себуге қатысу 5.1.3.8 өсіп тұрған өсімдіктерді күту 5.1.3.9 «Бұл қашан болады?», «Артығын алып таста» (суреттердегі белгілер бойынша жыл мезгілін анықтау) ойындарына қатысу 5.1.3.10 мұз сүңгісі бойынша оңтүстік, солтүстікті анықтай білу 5.1.3.11 қыстан кейін мектеп ауласын тазарту, жайлардағы көктемгі тазарту</p>
<p>2. Табиғат</p>	<p>2.1 Тірі</p>	<p>5.2.1.1 өсімдік әлемі туралы білімді қорытындылау,</p>

	табиғаттағы процесстер	<p>нақтылау және жүйелеу</p> <p>5.2.1.2 ағаш, бұта, шөп тектес өсімдіктердің ортақ белгілері мен айырмашылықтарын ерекшелей білу</p> <p>5.2.1.3 өсімдіктер өмірі (топырақ, ауа, су, жарық) туралы білімді бекіту</p> <p>5.2.1.4 кейбір жағдайлардың жетіспеушілігін өсімдіктің сыртқы түріне қарап байқай білу</p> <p>5.2.1.5 өсімдікті екі тәсілмен: тұқыммен және шыбықты телу арқылы көбейту туралы түсінігі болу</p> <p>5.2.1.6 өсімдік бөліктерін көрсете және атай білу</p> <p>5.2.1.7 өсімдіктің даму талабы мен кезеңдерін (тұқым, өскін, жапырағы бар сабақ, гүл, жеміс) білу</p> <p>5.2.1.8 дәптерде жабайы өсімдіктердің сыртқы түрін, өсу орны мен ерекшеліктерін сипаттауға талпыну</p> <p>5.2.1.9 қызанақ, қияр, болғар бұрышының тұқымынан көшет өсіре білу;</p> <p>5.2.1.10 өсімдіктің өсуін бақылау, оларды күту</p> <p>5.2.1.11 тұқым себу үшін топырақты дайындай білу</p> <p>5.2.1.12 тұқымды топыраққа себу және сәбіз бен қызылшаны өсіру әрекеттерін орындау</p> <p>5.2.1.13 алма, алмұрт ағаштарды телу тәсілімен көбейтуді бақылау</p> <p>5.2.1.14 өсімдіктің сыртқы түріне қарай олардың жақсы өсуіне ылғалдың, жарықтың, ауаның, топырақтың жетіспейтіндігін анықтау</p> <p>5.2.1.15 өсімдіктерді отырғызуды жүзеге асыру</p> <p>5.2.1.16 туған өлкенің өсімдік әлемін көре, сақтай және көбейте білу</p> <p>5.2.1.17 мәдени өсімдікті (раушангүл – итмұрын, шие – шетен) жабайы өсімдіктен айырмашылық белгілері бойынша ажырата білу</p> <p>5.2.1.18 қандай өсімдіктердің тұқым арқылы, қандай өсімдіктердің шыбықты телу арқылы көбейетінін анықтау</p> <p>5.2.1.19 өсімдіктерге ұқыптылықпен қарай білу</p> <p>5.2.1.20 бөлме өсімдіктерін суғара білу</p> <p>5.2.1.21 бақ пен бақшадағы мәдени өсімдіктерді күту ережелерін (түптеу, малалау, суғару) орындау</p> <p>5.2.1.22 гүл сыйлау ережелерін білу</p> <p>5.2.1.23 жануарлар әлемінің сан алуан түрлілігі – аңдар, құстар, балықтар, жәндіктер туралы түсінігі болу</p> <p>5.2.1.24 жануарлар әлемінің сан алуан түрлілігі – аңдар, құстар, балықтар, жәндіктер туралы түсінігі болу</p> <p>5.2.1.25 пайдалы және зиянды жануарларды (адам, жануарлар үшін зиянды және пайдалы) ажырата білу</p> <p>5.2.1.26 үй жануарларын өздігінен күтуге талпыну</p> <p>5.2.1.27 қыста құстарды өздігінен тамақтандыра білу</p>
--	------------------------	---

	2.2 табиғаттағы процесстер	<p>Өлі</p> <p>5.2.2.1 өлі табиғат туралы білімді қорытындылау, нақтылау және жүйелеу</p> <p>5.2.2. топырақ және топырақтың адам, жауарлар мен өсімдіктер үшін маңызы туралы түсінікті нақтылау және кеңейту</p> <p>5.2.2.3 топырақтың құнарлылығын сақтаудағы адамның рөлі туралы білу</p> <p>5.2.2.4 адамның табиғат алдындағы жауапкершілігі туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.2.5 өнеркәсіптерге, ауыл шаруашылық және мал фермаларына экскурсияға бару</p> <p>5.2.2.6 мектеп жанындағы үлескеде мезгілдік жұмыстарға, бөлме өсімдіктерін күтуге қатысу</p> <p>5.2.2.7 уметь измерять температуру воздуха; ауа температурасын өлшей білу</p> <p>5.2.2.8 жел бағытын анықтай білу</p> <p>5.2.2.9 ауа райын бақылау және табиғат күнделігін жүргізу</p> <p>5.2.2.10 «Табиғатты қорғау» тақырыбына плакаттар мен постер жасауға қатысу</p> <p>5.2.2.11 табиғат күнделігі бойынша әр түрлі күндердің ауа райын салыстыру</p> <p>5.2.2.12 табиғатта тәртіп мәдениетін сақтау</p> <p>5.2.2.13 табиғатта тәртіп мәдениетін сақтау</p> <p>5.2.2.14 бақтағы және бақшадағы мезгілдік жұмыстарды орындау</p> <p>5.2.2.15 бөлме өсімдіктерін күту</p> <p>5.2.2.16 табиғат алдындағы өз жауапкершілігін сезіну</p>
3. Менің Отаным – Қазақстан	3.1 Қазақстан өнеркәсібі	<p>5.3.1.1 Қазақстан Республикасының өнеркәсібі туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.2 бензиннің қайдан алынатыны және оның қайда пайдаланылатыны туралы білу</p> <p>5.3.1.3 үйге газдың қалай келетіні туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.4 тұрмыста газды, электрді, көмірді үнемдеп шығындауға тырысу</p> <p>5.3.1.5 әр түрлі кен орындарындағы пайдалы қазбалардың санын салыстыру бойынша математикалық есептеу әрекетін орындау</p> <p>5.3.1.6 әр түрлі кен орындары бойынша салыстырылатын мәліметтер графигін және диаграммасын жасауға үйрену</p>
	3.2. Қазақстанның ауыл шаруашылығы	<p>5.3.2.1 Қазақстанның ауыл шаруашылығы (мал шаруашылығы, өсімдік шаруашылығы) туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.2.2 мал шаруашылығының негізгі аймақтарын білу, картадан көрсету</p> <p>5.3.2.3 жергілікті жерде қандай ауыл шаруашылық дақылдардың өсірілетінін білу</p> <p>5.3.2.4 суретшілер мен жазушылардың</p>

		шығармаларындағы Қазақстанның табиғаты 5.3.2.5 Қазақстан суретшілерінің көрмесіне бару 5.3.2.6 Қазақстан жазушылары мен ақындарының шығармаларын оқу
4. Сөйлеу тілдік дағдыларды қалыптастыру	4.1 Сөздік қорды кеңейту	5.4.1.1 сөздік қорға бұрын пайдаланылмаған зат есімдерді, сын есімдерді, етістіктерді, үстеулерді ендіруге тырысу 5.4.1.2 келесі сөз тіркестерін құра білу: көктемгі тамшы, бұлақтың сылдыры, көшкен бұлттар, табиғаттың жандануы, табиғатты қорғау, өлі табиғаттағы өзгерістер, пайдалы ас, табиғи дәрумендер, мәдени өсімдіктер, жабайы өсімдіктер, өсу орны, сыртқы түрі, өсу талабы, күту ережелері, өсімдік әлемі 5.4.1.3 бір түбірлі сөздерді: көктем, көктемгі; бұлт, бұлтты; өсімдік, өседі, өскен түрлендіре білу
	4.2 Байланыстырылған сөйлеу тілін дамыту	5.4.2.1 сөз тіркестері мен сөйлемдерді өздігінен құрастыра білу 5.4.2.2 табиғат туралы, жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістер туралы әңгіме құрастыруға талпыну 5.4.2.3 жаңа сөздер мен сөз тіркестерін пайдалана отырып, өсімдіктер әлемі туралы әңгіме құрастыруға талпыну 5.4.2.4 табиғаттың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістердің себеп-салдарлық байланысы туралы әңгіме құрастыруға талпыну 5.4.2.5 «Егер ... болса, сен не істейсің?» сөздік логикалық тапсырмаларды шешуге талпыну 5.4.2.6 жүргізген бақылаулар, орындалған тапсырмалар, аяқталған еңбек процесінің негізінде ұсынылған тақырыпқа байланысты әңгімеге белсенді қатысу 5.4.2.7 Қазақстан туралы, оның табиғаты, қаладағы және ауылдағы адамдардың өмірі, суретшілер мен жазушылардың Қазақстан туралы шығармалары туралы әңгіме құрастыруға талпыну
4-тоқсан		
1. Табиғаттағы мезгілдік өзгерістер. Жыл мезгілдері	4. Табиғаттағы жаздық байқалымдар туралы мәліметтерді қорытындылау	5.1.4.1 табиғаттағы мезгілдік өзгерістер туралы білімді қорытындылау және жүйелеу 5.1.4.2 өсімдіктер мен жануарлардың өміріндегі өзгерістердің өлі табиғаттағы өзгерістерге тәуелділігін көрсету 5.1.4.3 табиғатты қорғау нормаларына сәйкес келетін дұрыс дағдыларды, бақытсыздық жағдайдың (мысалы, суға түскенде, орманда алау жаққанда) алдын алу мақсатындағы тәртіп дағдыларын байқату 5.1.4.4 жаздың ыстық күндерінде дұрыс киіне білу

		<p>5.1.4.5 жаздағы шынықтыру шараларын білу және орындау</p> <p>5.1.4.6 «Судағы тәртіп ережелері», «Жазғы ормандағы тәртіп ережелері» тақырыбына ұжымдық плакаттардың суретін салуға қатысу</p> <p>5.1.4.7 бақ, бақша өсімдіктерін күту</p> <p>5.1.4.8 ерте пісетін жеміс, көкөніс өнімдерін жинауға қатысу</p> <p>5.1.4.9 үй жануарларын күте білу</p> <p>5.1.4.10 суда шомылғанда өзін дұрыс ұстай білу, орманда демалғанда өзін дұрыс ұстай білу</p> <p>5.1.4.11 бақ, бақша, гүлзардағы өсімдіктерді, бөлме өсімдіктерін күте білу</p>
2. Табиғат	1.Тірі табиғаттағы процесстер	<p>5.2.1.1 өсімдік әлемі туралы білімді қорытындылау, нақтылау және жүйелеу</p> <p>5.2.1.2 ағаш, бұта, шөп тектес өсімдіктердің ортақ белгілері мен айырмашылықтарын ерекшелей білу</p> <p>5.2.1.3 өсімдіктер өмірі (топырақ, ауа, су, жарық) туралы білімді бекіту</p> <p>5.2.1.4 кейбір жағдайлардың жетіспеушілігін өсімдіктің сыртқы түріне қарап байқай білу</p> <p>5.2.1.5 «Мәдени өсімдіктер» (бақ, бақша, егін дақылдары) түсінігі туралы ұғынымы бар</p> <p>5.2.1.6 мәдени өсімдіктердің айырмашылық белгілерін – сыртқы түрін, өсу жағдайын, өсу орнын, адамның күтіміне тәуелділігін (көкөніс, жеміс) білу</p> <p>5.2.1.7 «Жабайы өсетін өсімдіктер»: ағаштар – қарағай, шырша, қайың, шетен, мойыл; бұталар – итмұрын, арша шөптер – жоңышқа, бақбақ, ермен туралы ұғынымы бар</p> <p>5.2.1.8 жабайы өсімдіктердің айырмашылық белгілерін – сыртқы түрін, өсу орнын және өсу ерекшеліктерін білу</p> <p>5.2.1.9 қызанақ, қияр, болғар бұрышының тұқымынан көшет өсіре білу;</p> <p>5.2.1.10 өсімдіктің өсуін бақылау, оларды күту</p> <p>5.2.1.11 тұқым себу үшін топырақты дайындай білу</p> <p>5.2.1.12 тұқымды топыраққа себу және сәбіз бен қызылшаны өсіру әрекеттерін орындау</p> <p>5.2.1.13 алма, алмұрт ағаштарды телу тәсілімен көбейтуді бақылау</p> <p>5.2.1.14 өсімдіктің сыртқы түріне қарай олардың жақсы өсуіне ылғалдың, жарықтың, ауаның, топырақтың жетіспейтіндігін анықтау</p> <p>5.2.1.15 өсімдіктерді отырғызуды жүзеге асыру</p> <p>5.2.1.16 туған өлкенің өсімдік әлемін көре, сақтай және көбейте білу</p> <p>5.2.1.17 өсімдіктерге ұқыптылықпен қарай білу</p> <p>5.2.1.18 бөлме өсімдіктерін суғара білу</p> <p>5.2.1.19 бақ пен бақшадағы мәдени өсімдіктерді</p>

		<p>күту ережелерін (түптеу, малалау, суғару) орындау</p> <p>5.2.1.20 жануарлар әлемінің сан алуан түрлілігі – аңдар, құстар, балықтар, жәндіктер туралы түсінігі болу</p> <p>5.2.1.21 үй жануарлары мен жабайы жануарларды сыртқы түрі, мекендеу жері бойынша ажырата білу</p> <p>5.2.1.22 шөпқоректі жануарлар (қоян, тиін, сиыр, ешкі), олардың қоректену тәсілдері, ересек жануарлар мен олардың төлдерінің атаулары туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.1.23 жыртқыш жануарлар (қасқыр, түлкі) және олардың сыртқы түрі, қоректену ерекшеліктері, олардың қылықтары, төлдері туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.1.24 қорек талғамайтын жануарлар (аю, кірпі, шошқа) және олардың қоректену тәсіліне қарай жыртқыш жануарлар мен шөпқоректі жануарлардан айырмашылықтары туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.1.25 пайдалы және зиянды жануарларды (адам, жануарлар үшін зиянды және пайдалы) ажырата білу</p> <p>5.2.1.26 үй жануарларын өздігінен күтуге талпыну</p>
2.2	Өлі табиғаттағы процесстер	<p>5.2.2.1 өлі табиғат туралы білімді қорытындылау, нақтылау және жүйелеу</p> <p>5.2.2.2 барлық тіршілік көзінің өмір сүруінің басты талабы ретіндегі су туралы, табиғаттағы судың рөлі туралы түсінікті бекіту</p> <p>5.2.2.3 суды өнімдерді өндіруде пайдалану туралы түсініктің болуы</p> <p>5.2.2.4 судың ластану себептерін және оның адам, жауарлар мен өсімдіктер өміріндегі салдарын білу</p> <p>5.2.2.5 ауаның тыныс алу негізі екені туралы, ауаның адам, жауарлар мен өсімдіктер өміріндегі рөлі туралы түсінікті бекіту</p> <p>5.2.2.6 лас және таза ауаның адам денсаулығына, жануарлар мен өсімдіктердің жағдайына тигізетін әсері туралы білу</p> <p>5.2.2.7 топырақ және топырақтың адам, жауарлар мен өсімдіктер үшін маңызы туралы түсінікті нақтылау және кеңейту</p> <p>5.2.2.8 топырақтың құнарлылығын сақтаудағы адамның рөлі туралы білу</p> <p>5.2.2.9 адамның табиғат алдындағы жауапкершілігі туралы түсінігінің болуы</p> <p>5.2.2.10 мектеп жанындағы үлескеде мезгілдік жұмыстарға, бөлме өсімдіктерін күтуге қатысу</p> <p>5.2.2.11 ауа температурасын өлшей білу</p> <p>5.2.2.12 жел бағытын анықтай білу</p> <p>5.2.2.13 ауа райын бақылау және табиғат күнделігін жүргізу</p>

		<p>5.2.2.14 «Табиғатты қорғау» тақырыбына плакаттар мен постер жасауға қатысу</p> <p>5.2.2.15 табиғат күнделігі бойынша әр түрлі күндердің ауа райын салыстыру</p> <p>5.2.2.16 табиғатта тәртіп мәдениетін сақтау</p> <p>5.2.2.17 судың жағасында және суда қауіпсіздік ережелерін сақтау</p> <p>5.2.2.18 өз денсаулығын салқын тиюден қорғау</p> <p>5.2.2.19 бақтағы және бақшадағы мезгілдік жұмыстарды орындау</p> <p>5.2.2.20 бөлме өсімдіктерін күту</p> <p>5.2.2.21 табиғат алдындағы өз жауапкершілігін сезіну</p>
3. Менің Отаным – Қазақстан	3.1 Қазақстан өнеркәсібі	<p>5.3.1.1 Қазақстан Республикасының өнеркәсібі туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.2 Республиканың ірі өнеркәсіптік – Атырау, Қарағанды, Екібастұз, Қостанай қалаларын білу</p> <p>5.3.1.3 Қазақстандағы пайдалы қазбалар (көмір, мұнай, газ), сондай-ақ жергілікті жердегі пайдалы қазбалар, олардың адам өміріндегі маңызы туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.4 Қазақстанның физикалық картасымен және пайдалы қазбалар картасымен жұмыс істеуге үйрену</p> <p>5.3.1.5 картадан Қазақстанның ірі қалаларын және мұнай, газ, көмір кен орындарын табу бойынша тәжірибелік тапсырмаларды орындау</p> <p>5.3.1.6 бензиннің қайдан алынатыны және оның қайда пайдаланылатыны туралы білу</p> <p>5.3.1.7 үйге газдың қалай келетіні туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.1.8 тұрмыста газды, электрді, көмірді үнемдеп шығындауға тырысу</p> <p>5.3.1.9 әр түрлі кен орындарындағы пайдалы қазбалардың санын салыстыру бойынша математикалық есептеу әрекетін орындау</p> <p>5.3.1.10 әр түрлі кен орындары бойынша салыстырылатын мәліметтер графигін және диаграммасын жасауға үйрену</p>
	3.2. Қазақстанның ауыл шаруашылығы	<p>5.3.2.1 Қазақстанның ауыл шаруашылығы (мал шаруашылығы, өсімдік шаруашылығы) туралы түсінігі болу</p> <p>5.3.2.2 бидай өсірілетін аймақтарды білу, картадан көрсету</p> <p>5.3.2.3 мал шаруашылығының негізгі аймақтарын білу, картадан көрсету</p> <p>5.3.2.4 нанның неден жасалатынын және нанның адам өміріндегі рөлін білу</p> <p>5.3.2.5 нанға ұқыптылықпен қарай білу</p> <p>5.3.2.6 жергілікті жерде қандай ауыл шаруашылық дақылдардың өсірілетінін білу</p>

		<p>5.3.2.7 әр түрлі ауыл шаруашылық дақылдарының соңғы 2-3 жылдағы өнімін жинау диаграммасын құруға, салыстыруға үйрену</p> <p>5.3.2.8 суретшілер мен жазушылардың шығармаларындағы Қазақстанның табиғаты</p> <p>5.3.2.9 Қазақстан суретшілерінің көрмесіне бару</p> <p>5.3.2.10 Қазақстан жазушылары мен ақындарының шығармаларын оқу</p> <p>5.2.3.11 өз елінің қадірлі азаматы болу дегенді түсіндіре білу</p>
4. Сөйлеу тілдік дағдыларды қалыптастыру	4.1 Сөздік қорды кеңейту	<p>5.4.1.1 сөздік қорға бұрын пайдаланылмаған зат есімдерді, сын есімдерді, етістіктерді, үстеулерді ендіруге тырысу</p> <p>5.4.1.2 келесі сөз тіркестерін құра білу: көктемгі тамшы, бұлақтың сылдыры, көшкен бұлттар, табиғаттың жандануы, табиғатты қорғау, өлі табиғаттағы өзгерістер, пайдалы ас, табиғи дәрумендер, мәдени өсімдіктер, жабайы өсімдіктер, өсу орны, сыртқы түрі, өсу талабы, күту ережелері, өсімдік әлемі</p> <p>5.4.1.3 бір түбірлі сөздерді: көктем, көктемгі; бұлт, бұлтты; өсімдік, өседі, өскен түрлендіре білу</p>
	4.2 Байланыстырылған сөйлеу тілін дамыту	<p>5.4.2.1 сөз тіркестері мен сөйлемдерді өздігінен құрастыра білу</p> <p>5.4.2.2 табиғат туралы, жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістер туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p> <p>5.4.2.3 жаңа сөздер мен сөз тіркестерін пайдалана отырып, өсімдіктер әлемі туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p> <p>5.4.2.4 көкөністер мен жемістерден дайындалатын жеңіл тағамды дайындау процесін дәйектілікпен айта білу</p> <p>5.4.2.5 табиғаттың әр түрлі мезгілдеріндегі адам, өсімдіктер, жануарлар өміріндегі өзгерістердің себеп-салдарлық байланысы туралы әңгіме құрастыруға талпыну</p> <p>5.4.2.6 «Қаз келсе, жаз келер. Қарға келсе, қатқак келер», «Қыстағы суық, жаздағы ыстық», «Жаздың бір күні, қыстың мың күні», «Күркіреген бұлттың жаңбыры аз» мақалдарды түсіндіруге талпыну</p> <p>5.4.2.7 «Егер ... болса, сен не істейсің?» сөздік логикалық тапсырмаларды шешуге талпыну</p> <p>5.4.2.8 жүргізген бақылаулар, орындалған тапсырмалар, аяқталған еңбек процесінің негізінде ұсынылған тақырыпқа байланысты әңгімеге белсенді қатысу</p> <p>5.4.2.9 Қазақстан туралы, оның табиғаты, қаладағы және ауылдағы адамдардың өмірі, суретшілер мен</p>

		жазушылардың Қазақстан туралы шығармалары туралы әңгіме құрастыруға талпыну
--	--	---